

Dissertatio pathologica de morbis internis abdominis, / proposita ab illustrissimo viro D. D. Antonio Deidier ... ; Sub hac verborum serie ; Exponere causas morborum internorum abdominis. ; Quam deo savente & auspice dei-parâ, propugnabit in augustissimo Monspeliensis Apollinis Fano. Die 8 mensis Octobris anno 1710. ab horâ 8. ad meridianam, Josephus Fabre... ; Pro prima Apollinari Laurea consequendâ.

Contributors

Deidier, Antoine, -1746.
Fabre, Josèph, active 1710.
Ecole de médecine de Montpellier.

Publication/Creation

Monspelii : Apud Honoratum Pech, Regis & universitatis typographum, 1710.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/m6hnz2j5>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO 10 PATHOLOGICA

DE

MORBIS INTERNIS ABDOMINIS,
PROPOSITA

AB ILLUSTRISSIMO VIRO D. D.

ANTONIO DEIDIER

Regis Confiliario & Medico, nec-non in almâ
Monspeliensium Medicorum Academiâ Chy-
miæ Professore Regio dignissimo.

SUB HAC VERBORUM SERIE

Exponere Causas morborum internorum abdominis.

Quam Deo favente & auspice Dei-parâ propug-
nabit in augustissimo Monspeliensis Apollinis
Fano. Die 8. mensis Octobris anno 1710.
ab horâ octavâ ad meridianam, JOSEPHUS
FABRE Alpenfis apud Gallo-Provinciales,
Artium liberalium Magister & jamdudum
Medicinæ Studiosus.

Pro primâ Apollinari Laureâ consequendâ.

M O N S P E L I I,
Apud HONORATUM PECH, Regis & Uni-
versitatis Typographum. 1710.

S U M M O

ÆGROTANTIUM MEDICO

*Sananti omnem Languorem, & omnem
infirmi-
tatem in populo.*

Matth. cap. IV. v. 23.

D. D. C.

PRIMUM MEDICINÆ
tentamen

JOSEPHUS FABRE

DISSERTATIO PATHOLOGICA.

De morbis internis abdominis.

EXEMPLIS morborum Capitis & Thoracis jam satis superius declaratum est, quo pacto morbi sint Pathologicè definiendi; Proximum nunc est ut ostendatur, quo pacto morborum Causæ Pathologicè tractandæ sint. Erimus ergo, cùm internos Abdominis morbos trademus, intenti præcipuè ut ipsorum Causas investigemus.

Abdomen, seu venter infimus, à cartilagine Xyphoïdeâ ad Coxendicem extenditur, suâque cavitate recondit eas partes de quarum morbis jam agendum, Ventriculum, Intestina per Mesenterii margines circumducta, & hæc partim obvelat Epiploon; hinc Hepar, Lienem, Pancreas, Renes, Vesicam. Horum viscerum sedes supernè dirimitur à pectore per Septum transversum, undequaque investitur Peritonæo, cui muscoli,

qui dicuntur Abdominis, incubant; eos verò musculos contegunt quæ sunt communia totius corporis tegumenta. Ad Ventriculi morbos improprie referuntur, Cibi fastidium, Pica, Malacia, & Sitis morbosa; proprie verò Inapetentia, Fames canina, Coctio læsa, Cardialgia, & Vomitus. Singultus, verè morbus est Diaphragmatis, nec nisi symptomaticè ad Ventriculi morbos referendus. Tentant Ventriculum, & Intestina Cholera morbus & Ileus; Intestinorum proprii morbi sunt Colicus dolor, alvi fluxus, ac Dysenteria. Extrema Recti affligunt Tenesmus, & Hæmoroides. Hepati tribuitur Icterus. Obstructionibus Hepatis, Lienis, Mesenterii, & Pancreatis affectio Hypochondriaca. Renibus, Diabetes, Nephritis, & Calculus, qui & Vesicam infestat. Laborat quoque Vesica Ichuriâ, Dyssuriâ, & Stranguriâ. Et ad totum Abdomen Ascites pertinet, concurruntque ad Ascitis productionem plures ex partibus in Abdomine contentis. Jam de his morbis singulatim agendum.

CIBI FASTIDIUM hic proprie sumitur pro notabili gustus læsione, quâ quis averfatur alimenta sibi assueta, boni succi, boni saporis, & necessaria, vel saltem iis utitur absque voluptatis cujusdam irritantis sensu, ac ferè invitus. Oritur plerumque hic morbus à vitio salivæ in qualitate, aut quantitate. Etenim si saliva fuerit salior, ea resperget suâ salugine alimenta fere cuncta, & ipsa insipida; si viscidior aut aquosior, saporum inviscabit particulas aut nimium dilvet; si minori fuerit copiâ vel defecerit,

exsolvi non poterunt sapidorum particulae, quae organum gustus feriendo gustum faciunt. Sequitur quoque cibi fastidium organi gustus vitia, quae induxerint irritamenta salforum, piperatorum, acriorumque aliorum condimentorum, foedus Tabaci masticati usus, & immoderati haustus liquorum voluptuariorum. Item aboletur aut saltem obtunditur sensus in linguae papillis à Paralyticâ resolutione.

PICA, alia est gustus depravatio, quâ sæpius virgines, interdum viri, res plerumque absurdas appetunt, gypsum, carbones, acetum, sal, piper, cinnamomum, aliaque quae foeda sunt, vel horrori sanis forent. Causa ejus proxima, saliva est, sed peculiari vitio infecta. Si hoc vitium fuerit palato gratum, feretur æger ad similia; sin ingratum, ad ea quae sunt salivæ constitutioni contraria. Ea quoque non rarò sequitur cibi fastidium; cum sibi vult æger prospicere, & sentit se cibos averfari consuetos, tunc se convertit ad res inassuetas & plerumque absurdas. Contagio quodam serpit hæc lues inter virgines melancholicas, aut exemplo, aut suasionibus, aut ex quâdam morositate, quâ putant falsò leporem sibi conciliaturas, & reverâ Chlorosim sibi conciliant.

MALACIA est prægnantium Pica. Furorem dixeris malaciam. Prægnantes subitò, quasi æstro percitæ, efflictim appetunt res comedendas, quas tamen votorum compotes interdum respuunt. Cum furor hic ferendus est, aut miseræ mulieri satisfaciendum, aut infor-

tunium quoddam metuendum, vel foetui, vel matri. Ut primum insedit gravidæ animo vehemens illud desiderium, incenditur facies, palpitat cor, aut deficit, tremunt membra. Ei citò satisfiat aut re aut promissis; namquæ si furor excanduerit, excutietur foetus. Tanta est in prægnantibus Malaciâ correptis perturbatio, ut hic affectus non nisi perturbato sanguini ascribi posse videatur; & unde sanguis ad insolitas eas perturbationes vergens, nisi ab inspiratâ sanguini exaurâ seminali labe?

SITIS MORBOSA est, quam copiosè liquidum non explet. Fauces irritet saliva falsior, non explebitur sitis. Salivam reddunt falsiorem condimenta piperata, salsa, acria; insuper, immodica exercitia, garrulitas diuturnior, aut vociferatio, vigiliæ, calidioris aëris haustus, motus febrilis, Diarrhæa serosa, Diabetes, Hydrops, aliaque quæ aut serum absumunt, aut sal immodicè salivæ suppeditant.

ANOREXIA, Latinis Inappetentia, est famis sensûs imminutio vel abolitio. Nisi Ventriculus fermento suo ad famem stimuletur, nullus est famis sensus. Erit ergo causa Inappetentiæ, aut fermenti, aut stomachi vitium, aut vitium in stomacho contentorum. Vitium fermenti est cum id notabiliter imminuitur aut deficit, cum crassius est, viscidius, aut dilutius. Ventriculi, cum is obstructus, inflammatus aut Paralyticus est. Contentorum, cum restagnat in ventriculo lymphæ crassior, aut viscidiorum alimentorum reliquiæ, Propior videtur ciborum Fastidio Inappetentia;

sed ex eo distingues hos affectus. Alimenta dum manduntur si fastidiantur, salivæ tunc vitium est; affectumque hunc nomina Cibi Fastidium. Si cum quodam voluptatis sensu mandantur, salivæ vitium non est, Inappetentia est.

Quam Græci dixerent FAMEM Bovinam, Boulimon, hanc nostri CANINAM appellaverunt. In hoc affectu furit ardor edendi. Hanc voracitatem sua subsequuntur incommoda; prompta ingestorum vel per gulam, vel per anum rejectio, Cardialgia, Lipothymia, syncope. Edomandæ tantæ ingestorum copię par non est stomachus. Ingestis verò rejectis, cibo fraudatur æger, deficit. Qui convenientiora rebus exquirunt vocabula, famem Caninam dici voluerunt, cum ingesta æger evomit; & Bovinam, cum ea per alvum fundit. Canes voraciores, ajunt, mox ingesta vomunt; voraciores boves alvum habent laxiorem. Sed unde tanta hæc in homine voracitas? Ex falsiori fermento ventriculi. Proprii sunt ductus, qui fermentum illud eructant in ventriculum. Illud si fuerit uberius, falsiusque nervosam ventriculi tunicam proritabit indefinenter; hic indefinenter cibos appetet. Sed & fermentum illud copiosius lædet coctionem; hinc vomitus, aut præceps per intestina rejectio; hinc Cardialgia. Lipothymia verò & syncope sequitur cibi defraudationem. Erraverit, si quis immodicam eam famem deduxerit ab ingestis; ingesta quævis famem sedant, non adaugent.

COCTIO LÆSA, & vitiata in ventriculo ciborum digestio, idem sonant. Hæc vulgò triplex,

imminuta, abolita, depravata; namque *Bradyspepsia* cibos parùm coctos, *Apepsia* crudos, & *Dyspepsia* malè coctos supponit. Et hunc affectum appellant non nulli *Cruditatem*, scilicet acidam, nidorofam, amaram, vel insipidam. Ingesta si fermentum obruant, si jam coeptam interturbent digestionem, si eâ sint qualitate ut naturali fermento non respondeant, lædetur coctio. Ea quoque lædetur, si peccet fermentum qualitate aut quantitate, ita ut aut cibos soluere satis non sit, aut præternaturam soluat. Coctio læsa, quæ ab imminutâ vel deficiente fermenti quantitate petitur, Inappetentiæ proxima est, ac Lienteriam aut passionem Cæliacam accersit. Quæ pendet ex activitate fermenti comites habet Boulimon, aut Diarrhæam biliosam. Ex coctione læsâ plurimi oriuntur morbi, qui & eam foveant; ac nullus est sermè acutus morbus in quo non lædatur coctio, vel primariò vel secundariò.

Tametsi *CARDIALGIA* dolorem cordis Græcè sonet, usurpatur hîc pro dolore ventriculi. Cùm parùm dolet ventriculus, affectio ejus dicitur *Anxietas*; Et hæc antecedit nauseam, vomitum, singultumve. Cùm verò acerbior est ventriculi dolor, tunc is *Cardialgiæ* nomen retinet; & hæc inducit *Lipothymiam* aut *Sincopem*, comitaturque inflammationem ventriculi, *Picam*, famem *Caninam*, *Boulimon*, & *Choleram* morbum. Hanc inducit vibratio præternaturalis fibrillarum ventriculi. Et fibrillas ventriculi vibrant acrius, fermentum ejus nimis actuosum, ciborum ingurgitatio, fortiora medicamenta,

venena corrosiva, imò & ingesta quævis etiam insipida, pinguique, cum præternaturam ventriculus tenditur, aut cum inflammatur.

VOMITUS est rerum solidarum aut liquidarum, quæ in ventriculo continebantur, facta per os rejectio. Fiunt verò Ructus, cum flatus elati è ventriculo sursùm erumpunt. Et nausea inutiles sunt vomendi conatus. In vomitu carnosæ ventriculi fibræ motu antiperistaltico sursùm versùs contrahuntur, eoque motu coarctatur Pylorus; inde fit sursùm in ventriculo contentorum rejectio. Itaque si Pylorum nequeant subire ingesta & nimis oncratus fuerit ventriculus, vomitus excitabitur. Eo pacto rejiciuntur per os cibi copiosius ingesti, vinum liberalius haustum, concreti sanguinis grumi, congesta in stomacho saburra; sic crapulam evomunt ebrii, sic absorpta voraciùs mox ejiciunt fame Caninâ vexati. Excitatur vomitus ex factâ repentinè fermentatione in ventriculo, aut ex acriori ejus irritatione. Namque factâ carnosarum fibrarum ventriculi irritatione, in eas ita repentinè tantâque copiâ fluunt spiritus, ut ad motum antiperistalticum determinari cogantur, idque sæpius post molestas Anxietates ventriculi.

SINGULTUS non fit ex subversione ventriculi, ut Antiqui sentiebant, sed ex convulsivo Diaphragmatis motu; estque inspirati promptius aëris facta in gutture collisio. Nequit musculosum Diaphragma validiùs contrahi, quin totum pectus repentinè dilatetur, irruatque spiritus in os, & inter Laryngis cartilagines illidatur. Hinc acu-

tus ille fractusque in singultu sonus. Procreatur ergo singultus ab inordinato spirituosi liquidi ad carnosas Diaphragmatis fibras affluxu, sed quasi subsultim & interpolatè factò; undè & interpolata Diaphragmatis convulsio. Idiopathicus est singultus, cum Diaphragma ipsum irritatur; & sympathicus, cum ex irritatione Ventriculi, Æsophagi, Hepatis, aliarumque partium Diaphragmati adjacentium, Diaphragma convellitur. Ne dubites. Certus est nervorum consensus, varique partium irritatio varios nervos succutit & variè. Non miraberis ergo si irritata eadem Ventriculi pars famem procreet, & Cardialgiam, & nauseam, & vomitum, & singultum.

CHOLERA MORBUS est corruptorum humorum per vomitum & alvum præternaturalis & vehementissima excretio, vel saltem excernendi conatus, nec sine acutissimis doloribus, aliisque gravibus symptomatis. Ea dividitur in veram seu humidam, falsam seu siccam, vel suppressam, & semisuppressam. In Verâ rejiciuntur & per os & per anum corrupti humores, idque exuperanti copiâ. In Falsâ, inutiles sentiuntur, sed vehementes ejiciendi conatus. In Semisuppressâ, nausea conjungitur cum alui fluxu, aut è contra cum vomitu summum egerendi desiderium, sed alvo strictâ, Cholerae morbi accidentia sunt hæc, dolores in abdomine, in artubus, atrocissimi; convulsiones, membrorum torpor, singultus, Lipothymia, syncope, extremorum frigiditas, sudor, & quæcumque possunt à concussio toto corpore proficisci. Corrupti humores ex depravatâ coctione,

coctione, ita corpus exagitant, divexantque. Carnea tum ventriculi, tum intestinorum fibræ sic irritantur & ad præternaturalem contractionem vergunt, ut excitetur motus antiperistalticus in ventriculo, & adaugeatur peristalticus in intestinis. Ex acri verò irritatione dolor vehemens, & ex doloris vehementiâ reliqua emergunt symptomata gravia.

ILEUS, seu Ileos, passio Iliaca, Convulsus, & Miserere; est motus Intestinorum præternaturam inversus, seu Antiperistalticus. Eo motu fit, ut contenta in Intestinis rejiciantur per vomitum, & alvus maneat stricta. Hinc autem motus ille inversus, quòd ductus intestinalis alicubi sit præclusus; naturalis enim Intestinorum motus sistitur ad objectum obicem, fluentibusque continenter ad carnosas Intestinorum fibras spiritibus, motus ille necessario reflectetur & invertetur. Et sic propellantur sursum, motu naturæ contrario, quæ contenta fuerint in Intestinis, nec potuerint deorsum proturbari. Hæc Intestini præclusio modò fit à vermibus viam obstruentibus, modò à constipantibus fœcibus induratis, nunc à tumore comprimente, nunc à coalitu ex prægressâ Dyfenteriâ, interdum ab ipsius Intestini subsidentiâ cum pars ejus superior in inferioris cavitatem immittitur & invaginatur; interdum quoque constringitur Intestinorum via per convulsionem, aut ex retento pessario, aut ex uteri procidentiâ, & devoluto in scrotum Intestino interdum strangulatur.

COLICUS DOLOR à dolente Intestino Co-

lo plerumque affecto nomen accepit. Sumitur tamen in genere pro quocumque interno abdominis dolore; hinc Colica ventriculi, Colica vesicæ felleæ, Colica Lienis, Mesenterii, Renum, Uterum, Vesicæ urinariæ, Uteri, & Intestinorum. In Colica Intestinali stricta est alvus. Dividitur in *Humoralem*, quæ plerumque calida, & *Flatulentam*, quæ frigida; non nulli addunt *Stercorosam*. Ortum ducit Humoralis ab alimentis, vel humoribus falsis, & irritantibus. Flatulenta, à crassis, viscidis, flatulentis, Intestina distendentibus, Stercorosa, ab excrementis præter naturam fermentantibus in Intestinis crassioribus, quæ sic vel irritantur, vel præternaturam distenduntur. Alvus autem ideò adstringitur in Colica Intestinali, quòd fiat à dolore ut spiritus inordinate fluant ad carnosas Intestinorum fibras, hæ verò convellantur, & nequeant successive moveri ad fæces deturbandas.

ALVI FLUXUS, sive **Diarrhæa**, sumitur in genere, pro quâcumque præternaturam frequentiori dejectione. Dividiturque in alvi fluxum *Lyentericum* sive *Lyenteriam*, *Cœliacam* passionem, *Diarrhæam stercorosam*, *biliosam*, *serosam*, *melancholicam*, atque *sanguineam*. Alvi fluxus tunc dicitur *Lyentericus*, cum egeruntur ingesta nullatenus immutata; & *Cœliaca* passio, cum imperfectè cocta. *Diarrhæa stercorosa* est, cum post nimiam alimentorum ingurgitationem alvus, quæ diu remanserat stricta, subito solvitur, & effunduntur excrementa liquidiora. Hæc si flava sint ac persentiantur in co-

rum excretionem calor, tunc audit *Diarrhæa biliosa*. Serosa verò, cum excreta vergunt ad limpidam; *Melancholica*, ex eorumdem nigredine; ac demùm *Sanguinea*, ex excreto sanguine. Si sanguis absque dolore fluat ex intestinis, fluxus vocatur *Hepaticus*; si cum dolore in umbilicali regione, *Dysenteria*. Primæ coctionis vitium non corrigitur in secundâ; quo pacto fit ut omnis alvi fluxus ut plurimum procedat ex læsâ coctione ventriculi. Fit enim *Lyenteria* cum alimenta nullatenus immutata, & *Cœliaca* passio cum parùm mutata in *Intestina* devolvuntur; fit *Diarrhæa biliosa* vel *melancholica* ex coctione depravatâ, quæ *Dyspepsia* dicitur, ut observatur in *Boulimiâ* & *Cholerâ* morbo. Nec tamen putes solum ventriculi fermentum concurrere ad *Diarrhæam*; alia quippe fermenta digestiva suum symbolum conferunt. Intestinale præstat idem in intestinis, quod saliva in ore, & fermentum stomachale in ventriculo. Quamobrem, huc ea referantur quæ de coctione læsâ ventriculi superius dicta sunt. Serosum alvi fluxum ex fermentis digestivis sero refertis deducimus, tum & ex uberiori transpiratione, quæ foris-intrò fit ex visceribus abdominis in *Intestina*. Ad hæc, inducitur interdùm ac penè subito dolor *Colicus* vel *Diarrhæa* ex interclusâ cutis transpiratione. Et quo pacto *Catharticum* usu serum educeretur per alvum in *Ascite*, nisi serum contentum in abdomine aptum per *Cathartica* fieret ut per *Intestinorum* tunicas fluere copiosè? Stimulantur autem in alvi fluxu ad contractionem *Intestina*, quòd

fluant uberiùs ad irritatas eorum fibras spiritus.

DYSENTERIA est Intestinorum inflammatio, quam sequitur frequens & dolorifica sanguinis dejectio. Patuit ex multiplici Dysentericorum extispicio inflammata fuisse Intestina. Dum Sanguis hæret aut extravasatur in membranoso ipsorum textu, hæc præternaturam tenduntur, parsque inflammata ex perpetuo humorum, alimentorum, & excrementorum affluxu torquetur doloribus, ad frequentes contractiones stimulatur, difficilè constringitur; rumpuntur verò ipsius venulæ ex frequenti, difficili ac dolorificâ contractione, effunditur sanguis excrementis permistus. Idem patitur Intestinum in Dysenteriâ, quod in Peripneumonia Pulmo. Quo autem pacto Diarrhæam sæpè subsequatur Dysenteria, & quomodò hæc inducatur ex abusu sex rerum nonnaturalium, ex mensium suppressione, ex frictionibus Mercurialibus, ex valentioribus Catharticis, attendenti perspicuum erit.

TENESMUS molesta est ac penè assidua ad egerendum irritatio, quâ tamen nihil quicquam egeritur præter mucosam ac viscidam materiem, subcruentam aut purulentam. Affectus hic extremum Rectum obsidet. Hoc irritatum contrahitur sicut in omni alvi fluxu & fluxu Dysenterico irritantur & contrahuntur Intestina. Non aliter ab iis fluxibus Tenesmus discrepat, quàm ex afflictæ partis loco; similiumque Causarum soboles est. Hæ tamen adjungantur Causæ jam traditis, acrius Suppositorium diutiùs retentum, inassueta equitatio, Hæmorrhoides in-

ternæ præter modum tumentes, Rectum comprimens vesicæ Calculus, Prostatarum, uteri, aliarumque partium Recto adjacentium inflammatio, nempe si hæc ad podicem usque pertingat.

Quæ vulgò dicuntur HÆMORRHOIDES, sunt ipsæ venæ Hæmorrhoidales varicosæ, præter naturam tumentes, ac plerumque doloribus tentatæ. Externæ sunt, vel internæ. Priorés ano adnatæ, interdum pendulæ, se ipsæ proferunt. Aliæ latentes paulò altius, nonnisi ex permisto cum fæcibus sanguine dignoscuntur. Quæ absque sanguinis effluxu, *Siccæ* dicuntur. Et *humidæ*, è quibus fluit sanguis. Is venosus est ut plurimum, unde & subniger. Fluxus Hæmorrhoidalis interdum recurrit per periodos, idque in plethorâ, & cum bonis ægri rebus; interdum verò est ita immoderatus, ut & frangantur vires & syncope subsequatur. Hæmorrhoides *Siccæ* magis dolent quàm *Humidæ*. Recrudescit dolor in *Siccis*, cum alvus mittitur. Utrumque genus Hæmorrhoidum, ab hærente in venis sanguine, præternaturam laxis Hæmorrhoidalibus & elasticâ contractione destitutis. Causæ remotæ & occasionales deducuntur ex alvinis fæcibus exsiccatis, induratis, diutiùsque retentis; ex diuturnâ equitatione, vesicæ calculo, partu difficili, ac similibus.

ICTERUS in genere sumitur pro quocumque præter naturam immutato totius externi corporis colore. Triplex est albus, niger, & flavus. Albus dicitur Chlorosis & morbus virgineus; flavus, Icterus seu Ictericitia, aurigo, morbus Regius, & arquatus. Hic, qui & præcipuè Icterus,

ex obstructo hepate oriri creditur, potestque definiri, præternaturalis flavedo totius corporis ex luxuriante bile. Oritur enim ex nimia quantitate bilis, quæ in sanguine regurgitans humores omnes suâ flavedine inficit. Compertum ex Ictericorum apertione, non solam cutem, ut vulgò creditur, sed & singulas partes internas, præternaturam flavescere. Ac tametsi ortum ducat interdum hic morbus ex subitaneâ Hepatis obstructione, quæ prohibeat bilis secretionem, observatus is tamen est, idque sæpius, absque illâ obstructione, saltem sensibili. Vehemens enim animi pathema, ut excandescens ira, exercitium immodicum, inhibita perspiratio, venenatorum animalium morsus, & similia Ictericitiam pariunt, nempe bilem in sanguine exaltando, absque ullo Hepatis vitio. Quinetiam id videtur sæpe obstructum, inflammatum, ulceratum, & schirrosus per totam substantiam, absque Ictero.

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA referebatur ab Antiquis inter Lienis morbos. In eo humorem progigni & restagnare melancholicum, fuscum & atrum, & ex hinc fuliginosos vapores excitari putabant. Sed ut primùm comperta est humorum indoles & indefinentes circuitus, abrogata hæc Priscorum sententia, & acceptum, nullum huiusmodi dari melancholicum humorem, nec alibilem nec excrementitium. Factum tamen nostris temporibus ut morbo huic *Vaporum* nomen inderetur. Is morbus morborum Ilias est; ferè in omnibus intumescunt Hypochondria, & erumpunt flatos, colicusque dolor per totam vagatur

abdominis regionem. Alii patiuntur pectoris oppressiones, palpitationes cordis, animi deliquia, pulsuum varium, modò parvum, modo magnum, plerumque in variis corporis partibus inæqualem; nunc algent toto corpore, nunc uruntur, nunc rubet facies, nunc pallet, & interdum simul frigidi sunt in altero membro, & in altero calidi; vertigine alii, tinnitibusque aurium ac temporum pulsationibus fatigantur; quidam balbutiunt, quidam torpent & somno & sensu, perpetuis quidam infestantur vigiliis; eaque patiuntur in paroxysmo non-nulli aliqua, non-nulli successivè cuncta. Tot obruntur incommodis, ut non possint non formidare ruinam. Sed ut vapores è terrâ sublatis mox discuti solent, sic & hi *Vapores*. Itaque definiatur hic affectus ex frequentioribus symptomatis, *Periodica & fugax Hypochondriorum intumescencia cum formidine mortis*. Paroxysmi tempore intumescunt ac distenduntur affectorum Hypochondria, crebriores & per os & per anum erumpunt flatus, difficilis fit respiratio; sed paroxysmo succedit fames naturalis, & pacatus somnus, & ita jugi fruuntur pinguedine, ut eos primo intuitu diceres perfectè sanos. Malo suo nunquam profectò attenti sunt; licet enim fuerint experti sæpius fugax malum, ab eo tamen nequeunt dimoveri paroxysmi tempore, quin metuant se se mox ex difficili respirazione præfocatum iri, sese mox syncope vel Apoplexiâ perituros. Quæ verò contingunt paroxysmi tempore symptomata, morbi causam declarant, scilicet difficilem humorum circuitionem. Etenim si

Lien aut Hepar, ubi maximè secernitur Lympha & sanguis venosus, levibus tentetur obstructio- nibus, si sicciora fuerint in quâvis corporis parte vascula, aliquantisper identidem sistetur præter- fluentium liquidorum impetus, interturbabitur circulatio, laborabit machina, Hypochondria tumefient, torpescet Intestinorum motus; aër per ingesta dispersus sensim colligetur, in plures quasi globos confluet, eructabitur; ex repentinâ vasorum distensione æger fiet quasi attonitus, ingruent in parte afflictâ dolores, sed vagi & fugaces. Mox verò redibit serenitas. Quia enim sunt in Hypochondriacis sicciora duntaxat vas- cula, nec tamen planè arefacta, impellens san- guis arteriosus vias aperiet, restituetur æger. Adscribimus autem levi vasorum siccitati aut levibus obstructionibus Hypochondriacorum symptomata, quòd hi curentur potissimum bal- neo, humectantibus & leviter aperientibus. In cau- sis istius affectûs remotis recensentur, exercitia im- modica, longiores vigiliæ, vita sollicitudinibus anxia, vehementiora pathemata, aliaque quæ le- ves præcordiorum obstructiones possunt parere, aut resiccare paululum corporis vasa.

DIABETES, seu quem nonnulli vocant li- beriori nomine Hydropem ad matulam, est aucta præter naturæ modum excretio lotii, cum intensâ siti, febre lentâ, ac totius corporis mar- core. Laxiores urinosi Renum ductus uberio- rem feri copiam hauriunt à sanguine; sanguis verò feri defectu falsiorem ori salivam suggerit, & hinc sitis intensa. Lympha falsior accessione spirituum

spirituum præterquam solita est fermentescit, hinc febris lenta. Diluta pinguedo falsiore lymphâ, liquescit nimium, vix hæret ad eam vasorum distentionem quæ requiritur ut fiat nutritio, hinc marcor. Laxantur verò Renum ductus ab immodico Diureticorum usu, à suppressis aliis evacuationibus feri, veluti cohibitâ transpiratione; item à fermentis digestivis minori copiâ secretis, aliisque omnibus quibus sanguis fit serosus. Rarus admodum est hic affectus, quem tamen quater observavimus, terque curavimus usu lactis.

NEPHRITIS est renum inflammatio. Hæc tamen ratione doloris confunditur cum Colicâ Nephriticâ, quæ plerumque producitur absque partis inflammatione. Et inde fit ut Nephritis in genere sumatur pro omni Renum vel ureterum dolore, qui cum imminutâ vel abolitâ urinæ excretionem conjungitur. Dolent autem Renes, vel ureteres, cum hi præternaturam tenduntur à sanguine hærente, extravasato, ac fermentante, cum obstruuntur à viscidâ lymphâ, ab urinæ crassitie, ab arenulis, à calculo. Pars præternaturam tensa, obstructa, & dolens, vix contrahitur ad secretionem lotii. Cumque lotium vesicam non influit, tunc fit Ischuria nephritidis symptoma. Lotium verò inficiens sanguinem, inducit nauseam, vomitum, & affectum soporosum. Renesque inflammati pariunt interdum mictum sanguineum, interdum abscedunt, ulcerantur, fitque purulenta mictio.

CALCULUS est lapideæ quævis concretio in humano corpore genita. Propriè sumitur pro

lapide concreto in vesicâ felleâ , in Renibus , nec-non in urinariâ vesicâ. Calculus vesicæ felleæ flavus , subniger , levis & inflammabilis , nimirum ex sedimento retentæ bilis concretus. Calculus verò Renum , & vesicæ plerumque albus , cineritius , durus , ac ponderosus , ex tartareo urinæ sedimento , non ex succo quodam , ut nonnullis Recentioribus placuit , lapidescente. Omnem calculum potius per juxta positionem , quàm per simplicem coagulationem , generari probant eæ laminæ quibus ad nucleum usque obducitur. Interdum urina sanorum excreta sibi que relicta calculosas deponit concretiones ; ergo & in humano corpore retenta. Sed & hoc fit experimentis Anatomicis , & observationibus Medicis certissimum. Quot autem calculus in humano corpore retentus præstet incommoda , vel leviter attendenti patet. Ejus sanè symptomata sunt , Dysuria , Stranguria , Ischuria , dolores atrocissimi.

ISCHURIA urinæ suppressio , symptoma in actione abolitâ , supervenit plurimis Renum , Ureterum , Vesicæ , ac Urethræ morbis. Quoties enim angustatur ex iis partibus una vel plures , Ischuria sequitur. Dixere veteres medici Ischuriam notham , quam pariunt morbi Renum ac Ureterum ; & legitimam quæ proficitur à solâ vesicâ laborante. Cum ultramodum vesica lotio retento distenditur , cum inflammatur , cum à luxuriante sero relaxatur , cum facta est Paralytica , tunc contrahi non potest , ut profundat lortium ; cum vesicæ collum spasmo corripitur , obturatur calculo , inflammatur ; cum comprimi-

tur urethræ ductus, obstruitur, constipatur; tunc frustra vesicam contraheres, urina non effluet.

DYSURIA urinæ stillicidium est. Fitque cum calculus, vel arenulæ impediunt vesicæ ductum, nec penitus obstruunt. Fit verò STRANGURIA, quæ difficilis & dolorifica urinæ rejectio est, cum arenulæ aut calculus vesicam mictionis tempore contractam asperitate suâ lædunt ac vellicant; item cum vesicæ colum phlogosi aut inflammatione tentatur; vel cum id comprimatur ab internis Hæmorrhoidibus, uteri prolapsu, partu difficili, retento pessario, aliisque hujuscemodi. Et hinc liquet cur Calculosi variis temporibus Ischuriâ, Dysuriâ, & Stranguriâ laborent. Mobilis vesicæ calculus, modò partim, modò penitus angustat urinæ ductum, interdumque nervosas partes dolore cruciat.

ASCITES, seu Hydrops abdominis, est præternaturam facta in abdominis cavitate serii collectio. Si serum dispergatur duntaxat per cutem vel per musculos abdominis, Ascites non est, Anasarca sive Intercus est. Si sero præternaturæ modum turgat uterus, vel ejus Ovaria, aliudve quodpiam abdominis viscus, Hydrops erit peculiaris, qui ab affectâ parte sortietur nomen. Tympanites est, cum abdomen flatibus distenditur, & percussum resonat. Fiuntque diversi ab Ascite morbi, cum disruptis vasis effunduntur in abdominis cavum sanguis, lac, lymphæ, lotium, & pus ab abscessu disrupto. Si quis ex liquoribus proximè dictis restagnet

cum sero in abdomine, Hydrops erit complicatus. Serum potest in abdomen effundi multifariam. Cum sanguis per obstructa viscera lentius fluens uberiorem fundit perspirationem, quam quæ possit per intestina, atque Vesicam evacuari. Cum obstruuntur pori vel ductus, per quos naturaliter serum excernitur. Cum suppressâ per universam cutem perspiratione, uberiori copiâ id secernitur per abdominis viscera. Et hinc intelliges, cur non in omni viscerum abdominis obstructione, sed in aliquâ duntaxât, fiat Hydrops. Cur ligatâ viventis canis venâ Cavâ, abdomen aquâ repleatur. Quare post venæ sectiones immoderatas, post prægressas copiosiores hæmorrhagias, post diuturnos in humidiori loco decubitus, Hydrops superveniat. Nec mireris Ascitem esse aliis Hydropis speciebus frequentiore; multò major luxuriat vasorum sanguiferorum, lymphaticorum, lacteorumque in abdomine copia, quam per alias corporis partes; hæc autem vasa, cum ibi sint tenuiora & laxiora, multò facilius perfluunt effunduntque serum. Omnino, Ascites curabilis non est nisi Diureticis, Sudorificis, ac præsertim Carthar-ticis medicamentis, quæ perspirationis vias in intestinis, & in vesicâ poros aperiunt; ergo & ab costipatis iisdem poris & viis Hydrops abdominis repetendus.

Sic exponuntur Cause Morborum internorum abdominis.

D. D.

JOSEPHO FABRE
Baccalaureatum adepturo.

PARVA si parvos deceant, decebunt
Magna sic Magnos, FABER, ecce pugna
Durior fervet tibi militanti;
Erige mentem.

An laceffito clypeo sagitta
Ingruunt, multos subeas labores;
Pugna si Phæbi gravior, futura
Gloria major.

Sic probant natos Aquila volatu,
Sicque fornacis probat ignis aurum;
Fiat ut multis vicibus refusum
Purius inde.

Accinuit perpetuæ amicitiae gratiâ
J. GEORGIUS PALTZEL Trevir
D. M.

E I D E M.

RUPES Aonii laudibus insonent ;
 Musarumque Chorus carmine nobili
 Hunc vatem & Medicum concinat inclytus ;
 Dotes laudet amabiles.

Non me tanta movent , cui magis omnia
 Sunt nota ; hinc socium te , FABER , intimum ,
 Et constantem animo rebus in arduis ,
 Versus simplicior feret.

I constans , propera ; sæviet acrior
 Certandi furor. At fortior incubat
 Patroni clypeus , cui omnia consecras.
 Vinces subsidio Dei.

Cecinit ANTONIUS FRANCISCUS
 DELA MESSENGERE Ludienſis
 Andegavorum , Med. Stud.

E I D E M.

Maxima si medius sedet inter numina Phœbus ;
 Carmina fecerunt , & Medicina , Deum.
 Tu Medicam calles artem , tu Carmina condis .
 Quod facit ergo Deos , tu quoque , FABER , habes.
 Amicitix causâ retulit

SAMUEL BLANQUET
 Morologienſis apud Gaballos. M. Stud.